

SUMMARY OF ARTICLE

Marc Shell

OK, or Handle with Care

Originally, this article appeared in the *Experimental Scholarship* section of "Common Knowledge" (no. 2, Winter 1996).

Lukasz Kiepuszewski

The Twilight of Seeing and the Seeing of Twilight

The point of departure for this article are the words of Paul Cézanne, who at the end of his life, while studying the motif of Mt. St. Victoire, was in the habit of complaining about physical frailties and problems with seeing. Apparently, those obstacles should not be understood literally. In his analysis, the author arrived at the conclusion that the perceived image is a *sui generis* extinguishing of light and turning it into a shroud and protection against the directness of the thing in itself. The act of seeing, therefore, no longer signifies grasping the direct nature of things, but protection against its blinding glare. In twilight, the perception of a work of art – a painting – is rendered metaphorical as a phenomenon of perceptibility itself. The metaphor of twilight defined a certain status of the historical quality of the painting, revealing historicity not as a certain construction of history, but as the experience of radical temporality, in which perception takes part. Such seeing participates in perceiving the process of seeing. Thus comprehended, the state of blindness is not so much non-seeing, as the perception of seeing.

Elżbieta Wolicka

History as Genealogy

An in-depth analysis of the essay by F. Nietzsche: *On the Usefulness and Harmfulness of History for Life*, presenting the most significant views of this philosopher on the question of historicism, essential for nineteenth-century humanities. Historicism is conceived both as historical knowledge and the history in which man participates. The author of the article examines in detail three manners of participation in history, distinguished by Nietzsche: 1) the active person, 2) the custodian and worshipper, 3) the sufferer and the person longing for liberation, as well as three corresponding types of historicism: monumental, antiquarian and critical. Finally, she considers the extent to which the Nietzschean project of overcoming nineteenth-century historicism was an original conception in philosophical thought.

Ryszard Kasperowicz

The Freedom of the Historian – Remarks on the Theory of Crises by Jacob Burckhardt

The concept of the "crisis" plays an extremely important role in present-day historical and methodological reflection, and almost becomes the password of assorted attitudes and views. This has been the prevalent situation at least from the mid-nineteenth century. In the case of Jacob Burckhardt, the conception in question denoted, alongside the so-called *Drei Potenzen* – the state, culture, and religion – one of the most essential factors shaping historical reality. Burckhardt wrote readily about times of crises and breakthrough moments, which he perceived as forces accelerating the course of events and revealing their true nature, deprived of the veil of illusory interests or ideologies. In an analysis of the critical states of culture, the historian, whose task involves, i. a. the creation of images of the past, finds an occasion for demonstrating his own independence and freedom, since he is capable of assuming the attitude of contemplation, pursuing disinterested deliberation on authentic meanings of tradition, and carrying out a quest for the symptoms of the spiritual continuum. Works of art which offer us their timeless beauty and insight into the self-identification of the past epochs, are the most perfect objects of historical contemplation; at the same time, they remain an eternally unresolved puzzle, due to the transcendence of history. Simultaneously, they offer the historian and all who do not wish to fall prey to the barbarity of oblivion, a sphere of liberty unrestrained by the compulsion of contemporaneity. In formulating such a conception, Burckhardt was indebted to Schiller, Goethe and Schelling; he created an entirely original and still topical model of experiencing history and comprehending the freedom enjoyed by the scholar dealing with the past.

Andrzej Pieńkos

The Poetic and Grotesque Home. The Devised Dwelling of Victor Hugo

The home of the artist – different and intentionally moulded as a distinct place – is one of the most important symptoms of the Romantic legacy. Such a record of the personality of its creator, who is not a

professional architect, but a man of letters, a painter, etc. – forms a composite phenomenon, evading interpretation on the level of exclusively architecture, outfitting or amateur pursuits. Hauteville House on Guernsey, the émigré refuge of Victor Hugo, presents the historian of literature, architecture or art, with an intricate problem. Its interior, created by the author himself or according to his design, is just as original and distant from the convention of the epoch as are the plastic works executed by Hugo. With the zeal of a true handyman, and by means of an eclectic collection of assorted equipment or objects d'art of various merit and origin, Hugo created a uniform whole. In accordance with his own conception of the grotesque, he extracted them from their original function, and confronted them in astonishing combinations. Albeit the Oriental and mediaeval inspirations in Hauteville House are extremely marked, as is the case in the all the undertakings by Hugo, they merge into a poetical creation at variance with Romantic historicism. This home is the outcome of an imagination that could not be expressed fully in prose and verse, and tried to liberate itself from the restraints of convention in amateur plastic arts and the specific "architecture" of the artist's dwelling.

Marzena Gierga

Mysterious Places of Greek's Sicily. Ortygia – Island of Love, Life and Death (Part III)

Syracuse is a town created by deities, saints, historians, travellers, apologists, theologians, photographers, and, primarily, its own residents. It comprises a phenomenon located above a division into an urban and social subsystem, an area of eloquent meanings, a space for the realisation of concrete and specifically identical attitudes.

The metaphorical, mystic-symbolic space of Syracuse is that of three women. This is the birthplace of Artemis, the refuge and site of the eternal rest of Arethusa, and the town of the birth, life and martyrdom of Lucia. By demonstrating the constant presence of the patron in the life of the city, which provokes assorted forms of group imagery, a process of rendering space mythical, and a creation of a world of values shared by its residents, Syracuse gains new meaning. It appears as a town of light, a land of purity, saintliness and glory, a city of luminescence and joy. Its topography is superimposed upon that of its inhabitants, and vice versa, while observed behaviour is granted a double meaning, and comprises an example of the observation of a distinguished place, but also of a transformation of a myth into a ritual, frequently without social awareness. Its outcome assumes the form of the specific dramaturgy of the everyday life of the population of Syracuse, whose sense of existence is restricted to an encounter with the three patrons, advocates, guides and friends, a fact which entitled the author to describe it as "the town of great women". The presented cult of St. Lucia is more of a cult of her image than the worship of a saint, while a version of the hagiographic legend becomes a reference to a myth. That what, at first glance, appears to be contradictory, is encountered on the ethical level of a symbolic structure. By referring to an analysis of the fundamental structure of those transmissions, with different contents but similar form and meaning, the author demonstrates the symbolic continuum of elements characterising Syracuse across the ages. The point of departure for such journeys was the ascertainment of the "strangeness" of this place, disclosed by the omnipresent cult of St. Lucia and her pagan companions in assorted aspects of culture. Their outcome assumed the form of a co-existence of the literary-metaphorical topos of Syracuse and its real, magical-ritual counterpart.

Jan Gondowicz

New Archaeology

The ancient Biblical story of the construction and navigation of Noah's Ark has produced numerous commentaries, which ultimately constituted a true labyrinth. Within it, we find information about dimension, frame, timber, number of passengers, nourishment, course, etc., making it possible to depict the amazing enterprise, about which literally nothing may be maintained with certitude.

Aleksander Jackowski

Exercises in Remembrance. The Origin of the State Institute of Art Wholly aware that memory is fallible, capable of playing tricks, and, in word, that it is a subjective phenomenon – the author attempts to reconstruct the beginnings of the State Institute of Art, which subsequently became the Institute of Art at the Polish Academy of Sciences. From the very outset, A. Jackowski was associated with the Institute, which today celebrates its fiftieth anniversary, in his capacity as

the editor-in-chief of the periodical "Polska Sztuka Ludowa" (in the early 1990s, it assumed the title of "Konteksty").

Capoeira – Dialogue and Struggle. Valentin Reinbold Talks to Łukasz Nalaskowski

Capoeira is an Afro-Brazilian ritual which, similarly to the samba, came into being at the turn of the eighteenth century among Negro slaves, particularly numerous in the state of Bahia (north-west Brazil). Initially, the capoeira rites, combining elements of dance, battle and music, fulfilled two fundamental functions. First, they comprised a system of non-verbal communication, by means of which generated considerable linguistic diversity in a group working on a single plantation. Second, owing to the martial elements present in the ritual, capoeira improved physical prowess and taught techniques of self-defence, especially important in the case of escapes from the plantations. At present, next to the samba, the capoeira is a tourist attraction. Numerous visitors perceive it as a national sport of Brazil; consequently, capoeira displays are part of programmes offered by tourist excursions. Furthermore, capoeira has found a niche in West European culture. Every larger town in Germany has at least one capoeira school, usually conducted by Brazilian emigres, who make their way to West Europe or the United States in search of

better financial conditions. In Poland, where capoeira remains almost totally unknown, two workshop, each lasting several days, were held in Toruń.

Stanisław Cichowicz

Dream, Nightmare, or the Incubus and I

The theme of this study is the "female monster", who appears in global folklore in different periods and assorted places. The author traces and describes her articulation in Old Greek culture, contemporary Polish culture, ancient Hindu and Iranian culture, and, to the great astonishment of the readers, in his own personal life.

We publish pertinent statements and the conversations accompanying the promotion of *Obrazy ludowe* (Folk Pictures) and *O rzeźbach i rzeźbiarzach* (On Sculptures and Sculptors) books by Aleksander Jackowski

We present a continuation of the Polish-language version of the celebrated *Dzienniki* by Bronisław Malinowski. Although written mainly in Polish it first appeared in English as *A Diary in the Strict Sense of the Term*.

NOTY O AUTORACH

Zbigniew Benedyktowicz – antropolog kultury, redaktor „Kontekstów”. Kierownik Pracowni Antropologii Kultury, Filmu i Sztuki Audiowizualnej. Autor prac z zakresu wyobraźni symbolicznej i antropologii współczesnej, m.in. książki (z Danutą Benedyktowicz) *Dom w tradycji ludowej*.

Stanisław Cichowicz – filozof, tłumacz, edytor, poeta, artysta. Autor książki *Filozof i istnienie. U podstaw teodycei G. Leibniza*, PWN 1970, *Est modus in Rebus*, Tow. Muzyki Współczesnej 1987, *Moje ucho a księżyc. Diagnozy i dywagacje*, Wyd. Słowo, Obraz/Terytoria 1996, *Czy można przesadzić rzepak? 67 haiku*, Wyd. BWA 1996.

Marzena Gierga – etnolog (studia UJ). Studia doktoranckie w Instytucie Etnologii UJ; przygotowuje pracę doktorską poświęconą związkom antropologii z historią i literaturą w oparciu o *Kroniki włoskie Stendhala*. Dwukrotna stypendystka we Włoszech, staż w Instytucie Antropologii Kultury w Sienie.

Jan Gondowicz – krytyk, wydawca, współpracownik „Tygodnika Powszechnego”; wydał m.in. *Marmur* Josaifa Brodskiego, *Słownik komunałów* Gustawa Flauberta, *Zoologię fantastyczną uzupełnioną*. Mieszka w Warszawie.

Aleksander Jackowski – antropolog kultury (studia: socjologia UW), autor wielu tekstów o współczesnej kulturze artystycznej, zwłaszcza ludowej. Krytyk sztuki. Organizator kilkudziesięciu wystaw sztuki ludowej i naiwnej w kraju i za granicą. Ostatnio wydał *Sztukę zwaną naiwną. Na skróty. Obrazy ludowe*. Redaktor „Kontekstów”.

Alfred Jarry – francuski dramaturg (1873-1907), autor m.in. sławnej sztuki *Ubu król* (1896), napisał także pięć powieści, z których najlepsza to *Dzieła i myśli doktora Faustrolla. Patofizyka*. Powieść owa oczarowała surrealistów. Łączy w sobie naukę, humor, symbolizm i wiedzę tajemną, jest również duchową autobiografią Jarry’ego. Najbogatsze koncepty książki wywodzą się z wyobraźni naukowej, mając odniesienie do sfery biograficznej i literackiej oraz stając się podstawą najosobliwszego pomysłu Jarry’ego – quasi-filozoficznej doktryny nazwanej „Patafizyką”.

Ryszard Kasperowicz – ukończył historię sztuki na KUL-u. Asystent w Katedrze Teorii Sztuki i Historii Doktryn Artystycznych (KUL). Przygotowuje pracę doktorską na temat B. Berensona.

Łukasz Kiepuszewski – doktorant w Instytucie Historii Sztuki Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz absolwent Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu.

Adam Kilian – scenograf teatrów lalkowych, dramatycznych i muzycznych. Ważniejsze realizacje scenograficzne: *O Zwyrtale Muzykancie, czyli jak się stary góral dostał do Nieba* – Jan Wilkowski wg Kazimierza Przerwy-Tetmajera (Teatr Lalka, Warszawa), *Wesele* S. Wyspiańskiego (Teatr Polski, Szczecin, Teatr Powszechny, Teatr Narodowy, Warszawa), *Krakowiacy i Górale* Wojciecha Bogusławskiego (Teatr im. J. Słowackiego Kraków), *Balladyna* J. Słowackiego (Teatr Powszechny, Warszawa), *Sen nocy letniej* Szekspira (Teatr Polski, Warszawa). Grafik, ilustrator książek dla dzieci, projektant filmów animowanych. Kawaler Orderu Uśmiechu.

Ireneusz Krzemiński – dr hab., profesor UW, socjolog i publicysta, zainteresowany od lat zagadnieniami polityki. Badacz ruchu społecznego „Solidarność” i zwolennik socjologii humanistycznej. Najważniejsze prace: *Socjologia i symboliczny interakcjonizm* (Warszawa 1996), następnie szereg prac publikowanych w „podziemiu” (*Świat zakorzeniony, Solidarność ’80*); artykuły w „Więzi”, „Znaku”, „Powściągliwości i Pracy”, „Aneksie”, „Kontakcie”, „Przeglądzie Politycznym” i „Tygodniku Powszechnym”; po 1990 roku: *Bitwa o Belweder* (wraz z M. Grabowską) o wyborach prezydenckich, *Czy Polacy są antysemitami?*, *Co się dzieje między ludźmi?*, „Solidarność”. Projekt polskiej demokracji. Współpracownik „Rzeczypospolitej” w latach 1991–93.

Dorota Majkowska – studentka IV roku Instytutu Etnologii UJ.

Łukasz Nalaskowski – współorganizator festiwalu Pobocza Teatru, Toruń.

Jacek Ołędzki – Etnolog, dr habilitowany, pracuje na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego. Autor tekstów do naszego pisma od 1959 r. Od kilkunastu lat łączy szczegółową i systematyczną pracę badawczą w Murzynowie koło Płocka z szerszą refleksją obejmującą inne części Polski oraz znane mu z autopsji miejsca w Europie, Azji i Afryce. Ostatnio wydał *Ludzie wygasłego spojrzenia* (1999).

Andrzej Pieńkos – adiunkt w Instytucie Historii Sztuki UW. Wraz z żoną, Jołantą Chrzanowską-Pieńkos, opublikował *Słownik artystyczny Paryża i regionu Ile-de-France* (Warszawa 1996) i *Leksykon polskiej sztuki XX w.* (Poznań 1997). Prace z zakresu historii sztuki nowoczesnej, krytyki artystycznej i eseistyki dotyczącej kultury publikuje m.in. w czasopiśmie „Art and Business”, „Dom i Wnętrze”, „Nowy Nurt”, „Znak” oraz periodykach naukowych „Ikonothea”, „Rocznik Historii Sztuki”, „Artibus et Historiae”.

Valentin Reinbold – uczeń szkoły Capoeira Angola prowadzonej przez brazylijskiego mistrza capoeira Rogerio Soaresa Peixoto oraz organizator festiwalu muzyki etnicznej w Kassel.

Marc Shell – członek MacArthur Fellow, profesor literatury angielskiej i porównawczej na Uniwersytecie Harvarda. Opublikował m.in. *The End of Kinship, Children of the Earth, Elizabeth's Glass i Money, Language, and Thought*. Publikowany esej wygłoszony został pierwotnie na Hebrew University of Jerusalem i w Tel-Aviv University, wszedł również do jego książki *Over Due*.

Maryla Sitkowska – historyk sztuki, krytyk, członek AICA. Od 1990 r. kieruje Muzeum ASP w Warszawie. W 1995 r. laureatka Nagrody Krytyki Artystycznej im. Jerzego Stajudy. Kuratorka kilku wystaw problemowych, m.in. *Oblicza socrealizmu*, Muzeum Narodowe, Warszawa 1987; *Polak Niemiec Rosjanin*, Dawne Zakłady Norblina, Warszawa 1989; *Grupa 1982–1992*, Galeria Zachęta, Warszawa 1992/93.

Stefan Starczewski – polonista, socjolog, wiceminister kultury w rządzie Tadeusza Mazowieckiego, dyrektor ds. promocji Fundacji Kultury.

Jan Witold Suliga – dr, Dyrektor Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie, etnograf, specjalność naukowa – kultura Indii; autor, literat, znawca tarota.

Wiesława Wierchowiska – z wykształcenia historyk sztuki, zajmuje się sztuką współczesną. Redaktor w piśmie „Projekt”. Do 1988 kuratorka wielu wystaw, w tym wspólnie z Elżbietą Dzikowską wystawy *Jesteśmy* (1991) i *Ars Erotica* (1994). Opublikowała m.in. *Współczesny rysunek polski* (WAI 1982), *Sąd nieocenzurowany* (w drugim obiegu, 1989), *Autoportrety* (Agencja Wydawnicza Interster, 1991), *Andrzej Mierzejewski* (Rosikoń Press 1998). Związana z Galerią Pokaz.

Elżbieta Wolicka – profesor dr habilitowany, kierownik Katedry Teorii Sztuki i Historii Doktryn Artystycznych KUL; członek redakcji „Znaku”; wydała m.in. *Byt i znak* (1982), *Mimetyka i mitologia Platona* (1994), *Próby filozoficzne* (1997). Mieszka w Lublinie.

Tomasz Żukowski – absolwent polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, doktorant Instytutu Badań Literackich PAN. Zajmuje się powojenną prozą polską. Publikował w „Kontekstach”, „Tekstach drugich”, „Pamiętniku Literackim” oraz w: Maria Janion, Maria Żmigrodzka *Odysseja wychowania. Goetheańska wizja człowieka w „Latach nauki i latach wędrówek Wilhelma Meistra”*, Kraków 1992.

W poprzednim numerze:

Zbigniew Benedyktowicz, *Uboga Itaka – Podróży, miejsc mitycznych, rzeczy – ciąg dalszy* • Małgorzata Dziewulska, *Drugie życie przedmiotów* • Edyta Bielawska, *Aparat fotograficzny – karabin maszynowy z przedstawienia „Wielopole, Wielopole”* • Tomasz Kalczyński, *„Drzwi” ze spektaklu „Niech szczerą artyści”* • Dorota Nowak, *Łóżko – maszyna śmierci ze spektaklu Tadeusza Kantora „Wielopole, Wielopole”* • Anna Łoboda, *Obrus z przedstawienia „Wielopole, Wielopole”* • Dominika Rembelska, *Opis postaci Wuj Stasio Zestaniec ze spektaklu „Wielopole, Wielopole”* • Krzysztof Rekosz, *Pregierze w spektaklu Tadeusza Kantora „Niech szczerą artyści”* • Igor Gorzkowski, *Drezynka w spektaklu Tadeusza Kantora „Niech szczerą artyści”* • Marta Krystyna Tylkowska, *Katarynka* • Joanna Kowalik, *Basen ze spektaklu „Wielopole, Wielopole”* • *Muzyka i dźwięk w przedstawieniach Kantora. Rozmawiają Tomasz Dobrowolski, Małgorzata Dziewulska i Piotr Kłoczowski* • Jakub Szczuka, *Per monstra ad sphaeram. Aby Warburg i jego biblioteka* • Joanna Tokarska-Bakir, *„Ślepy bibliotekarz”. O pisemnym wymiarze ustności* • Piotr Szacki *Niezwykłość* • Stanisław Łabiszewski, *„Camera à la minute – ręka”, czyli opowieść „pięciominutowego fotografa”* • Jan Gondowicz, *„Nagi człowiek na nagiej ziemi”* • Agnieszka Tulik, *Podróże barbarzyńców* • Krzysztof Cibor, *Nieistniejący film, nieistniejące miasto, nieistniejące życie. Propedeutyka wędrówki poza słownik* • Artur Setniewski, *Świętlica. Rzecz o dwóch królestwach* • Maksymilian Rejmer, *Święty czas i święta przestrzeń* • Wiesław Szpilka, *Podróż: „Pod osłoną nieba”* • Marzena Gierga, *Tajemnicze miejsca greckiej Sycylii. Syrakuzy miastem wielkich kobiet (cz. II)* • Marek Oziewicz, *Co można znaleźć w szafie? Światy równoległe „Kronik narnijskich” C.S. Lewisa (cz. II)* • Dariusz Czaja, *Krzeseł. Szkic do portretu* • Agnieszka Makarewicz, *Piłka* • Danuta Bolikowska, *„Dym”* • Katarzyna Kuszyńska, *Papieros i popielniczka* • Marceli Zygała, *Fumare humanum est. Krótki leksykon używek tytoniowych wokół nas* • Marcin Szporoko, *Krystyna Gieryszewska, Zielone liście na ulicach Berlina* • Ireneusz Kamiński, *Autobus* • Jarosław Jot-Drużycki, *Vlepka albo interpretacja swobodna* • Jacek Olędzki, *„Zgredy rule” i ulotna sztuka niewinności* • Chana Pollack, *Pekaesem do Ostrowca i z powrotem* • Sylwia Trzaska, *John Maizels, „Raw Creation. Outsider Art and Beyond”* • Janusz Barański, *Pluralis non maiestaticus, czyli ludzie jak rzeczy* • Dorota Hall, *Uciekanie przy ekranie* • Marcin Kafar, *Życ w rytmie 230 bitów na minutę* • Dorota Gut, *Po drugiej stronie ekranu* • Dorota Gut, *Piszę więc jestem. O języku internetu* • Magdalena Radkowska, *Hiperrealność Lary. Lara hiperrealności* • Dorota Kołakowska, *Planeta Diana – próba analizy reakcji na śmierć księżnej Walii* • Tomoho Umeda, *Audiophilia* • James Clifford, *Opowiedz mi o swojej podróży: Michel Leiris* • Olga Łobaczewska, *Wizyta w królestwie Lilii I*

O Bronisławie Malinowskim pisaliśmy już

w numerze 3-4/1992:

James Clifford, *Samokreacja etnograficzna: Conrad i Malinowski*

w numerze 1-2/1997:

Grażyna Kubica-Heller, *Spotkanie z córką Bronisława Malinowskiego i jego biografem*

Grażyna Kubica-Heller, *Rozmowa z Heleną Wayne*

Grażyna Kubica-Heller, *Rozmowa z Michaeliem Youngiem*

Helena Wayne (Malinowska), *Wpływ kobiet na życie i dzieło Bronisława Malinowskiego*

Helena Wayne (Malinowska), *Historia małżeństwa. Listy Bronisława Malinowskiego i Elisie Masson*

Terence Wright, *Antropolog jako artysta: fotografie Malinowskiego z Trobriandów*

w numerze 3-4/1997:

Helena Wayne (Malinowska), *Historia małżeństwa. Listy Bronisława Malinowskiego i Elisie Masson*

Bronisław Malinowski, *Pisane dla Anieli Zagórskiej*

w numerze 1/1998:

Maria Ossowska, *Bronisława Malinowskiego „Dziennik w ścisłym znaczeniu tego słowa”*

Clifford Geertz, *Zaświadczające Ja. Dzieci Malinowskiego.*

Grażyna Kubica-Heller, *Wstęp do dzienników Bronisława Malinowskiego 1908 – 1913*

Bronisław Malinowski, *Dzienniki, Zeszyt 1*

w numerze 2/1998:

Bronisław Malinowski, *Dzienniki, Zeszyt 2*

w numerze 3-4/1998:

Bronisław Malinowski, *Dzienniki, Zeszyt 3*

Dziennik 1914–1918

w numerze 1-2/1999:

Bronisław Malinowski, *Dzienniki 1914–1918*

Prenumerata „Kontekstów. Polskiej Sztuki Ludowej”

1999 kwartalna – 5 zł; półroczna – 10 zł; roczna – 20 zł

I półrocze 2000 kwartalna – 10 zł; półroczna – 20 zł

II półrocze 2000 kwartalna – 12 zł; półroczna – 24 zł

Wpłaty na prenumeratę przyjmuje firma AMOS, Warszawa, ul. Zuga 12

Konto: PKO BP VIII Oddział Warszawa nr 10201084-77578-270-1-111 oraz

RUCh, konto: PBK S.A. o/Warszawa, nr 11101053-16-551-2700-1-67 (z zaznaczeniem: prenumerata „Kontekstów”)

Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę jest 150% droższa (AMOS);

podróżona o realny koszt wysyłki (RUCh).